

‘Toen uw hartje stil bleef staan’

Ouders van een overleden kind komen al sinds 1997 samen op de tweede zondag van december om de dochter of zoon die zij hebben moeten afstaan, te gedenken. Dat gebeurt wereldwijd. Ook grootouders zijn erbij met hun verdriet. En zussen, broers, andere familieleden, vrienden, burens... Allen met een brandende kaars in de hand, wat ooit iemand inspireerde voor de mooie benaming Wereldlichtjesdag: flakkerende vlammetjes in het donker, als evenzoveel sterren aan de hemel.

Het leed een kind te verliezen, bleef mij bespaard. Ik huiver als ik probeer het mij voor te stellen. Enkele keren maakte ik het van dichtbij mee: een van mijn zussen wier dochtertje kort na de geboorte stierf, een neef wiens vijftienjarige zoon stiekem met de auto van zijn moeder ging rijden en tegen een boom knalde. Het overkwam vriendinnen, vroegere collega's...

En ook mijn grootmoeder, die wij bomma noemden en die samen met bompa op de tweede verdieping van ons huis woonde. Ze was in de zeventig toen ze bij het sterfbed stond van haar oudste zoon. Hij was mijn dooppeter en is me nabij gebleven door een prentenboek. Als kapitein in het Belgisch leger werd hij in 1940 krijgsgevangen genomen. Vanuit Duitsland stuurde hij me een mooi geïllustreerd sprookjesboek. Op de eerste bladzijde staat de datum: 27-6-1941 in zijn goed leesbaar handschrift. Met daaronder de opdracht: ‘Zorg ervoor dat je mij alles kunt vertellen wanneer ik weer thuis ben.’ Ik heb het boek nog altijd, het kaft versleten, de pagina's een beetje vergeeld maar verder perfect bewaard. Het heet: ‘Wald-Wasser-Wichtelmärchen’ (Woud-water en kaboutersprookjes)’. Mijn moeder slaagde erin ze te vertalen en na te vertellen.

Mijn dooppeter stierf toen hij in de vijftig was. Bomma geraakte er nooit echt overheen. Een keer hoorde ik haar zeggen: ‘Ouders die hun kind moeten begraven: dat zou niet mogen zijn.’ Ze schreide en ik weet nog hoe triest ik dat vond. Ik had haar nooit zien wenen, nooit horen klagen. Ze had een zwaar leven gehad: afkomstig uit een Kempens boerengezin, werk gaan zoeken in Antwerpen. En daar, samen met bompa, als kleine zelfstandigen twee wereldoorlogen doorstaan en offers gebracht om hun kinderen te laten studeren. Ze was een stille, moedige vrouw. Alles had ze aangekund, maar na de dood van haar zoon was ze niet meer dezelfde. Ook toen klaagde ze niet maar het leek alsof ze alleen nog wachtte op het weerzien met Jos. Zo heette hij. Ik herinner me haar, zittend aan tafel, rozenkrans in de hand, stil biddend.

Lang geleden schreef Willem Elsschot het gedicht ‘Bij het doodsbed van een kind’. In de aangrijpende eerste strofe, drukt hij uit wat je rouwende ouders soms hoort zeggen: ‘Mijn kind is dood en mijn wereld is ingestort. Maar daarbuiten gaat alles gewoon door alsof er niets was gebeurd.’

Elsschot zei het zo:

‘De aarde is niet uit haar baan gedreven

Toen uw hartje stil bleef staan

De sterren zijn niet uitgegaan

En 't huis is overeind gebleven...’

T.S